

Posudek na rigorózní práci

Mgr. Pavel Kotrady

Aplikace občanského zákoníku při přezkumné činnosti katastrálního úřadu v řízení o povolení vkladu

Ad generalia:

Autor se v předkládané práci zaměřil na oblast správního řízení o povolení vkladu vlastnických a jiných věcných práv do katastru, zcela konkrétně na přezkumnou činnost katastrálního úřadu dle § 5 zákona č. 265/1992 Sb. Je třeba předeslat, že se **jedná již o druhou (přepracovanou) verzi** původní práce, když první verze nebyla shledána jako dostatečná pro obhajobu.

Byť uznávám, že práce představuje určité mírné kvalitativní zlepšení oproti první verzi, nemohu se stále zbavit dojmu, že mé výtky a připomínky vyjádřené v prvním posudku nebyly zásadně zohledněny. To se týká v prvé řadě **aktuálnosti tématu**. Již jednou jsem vyjádřil pochybnosti nad výběrem náplně práce s konstatováním, že na dané téma existuje řada pojednání různého žánru a také poměrně rozsáhlá judikatura.¹ Tato poznámka zůstává v platnosti i nyní. Poté, co byla zrušena dosavadní katastrální legislativa (zákon č. 265/1992 Sb. a č. 344/1992 Sb. včetně prováděcích předpisů), se příprava práce na uvedené téma jeví být jako zcela krátkozraká. I pokud práce vycházela z dosluhujících předpisů, nabízela se ideální příležitost zohlednit ve větší míře nový katastrální zákon (zákon č. 256/2013 Sb.) a jeho východiska. Konec konců, téma práce je natolik široce zvoleno, že by tento „posun“ v žádném případě nebyl na škodu, ba právě naopak. Nový princip materiální publicity², značně rozšířený princip vkladový, jiný obsah pojmů vklad, záznam a poznámka jako jednotlivých druhů zápisů do katastru ke komparaci přímo vybízejí! Každá z těchto oblastí tvoří způsobilé téma na samostatnou práci. Již v prvních měsících účinnosti nového OZ a nového katastrálního zákona se ukazují na úseku fungování katastru fatální problémy vznikající v důsledku neznalosti (či nedostatečné připravenosti) katastrálních právníků. Zde se autor mohl plně realizovat a do hloubky věnovat určitému vybranému problému. Uchopení práce tak, jak se toho pisatel zhostil, dle mého názoru představuje zbytečně promarněnou šanci.

Nezbývá mi než zopakovat, že dle čl. 14 Směrnice děkanky č. 2/2010, kterou se stanoví náležitosti kvalifikačních prací na PF UP „*rigorózní práci autor prokazuje svoji schopnost samostatné činnosti v oblasti výzkumu a vývoje. Autor si odpovídá na stanovené výzkumné otázky, testuje vlastní hypotézy a drží se zvolené metodologie. V textu je popis potlačen na minimum, převládají analyticko-teoretické části s vysokým vkladem autora.*“ Po přečtení druhé verze práce jsem opětovně nucen konstatovat, že práce si zachovává svůj **popisný a kompilační charakter**. Samostatné úvahy či názory pisatele, které by byly přínosem a vnášely do problematiky nové světlo, jsou oproti tomu jevem zcela ojedinělým. **Cíl práce tak zůstal do značné míry nenaplněn.**

Ad specialia:

Je obtížné (a vlastně zbytečné) vyjadřovat se ke specialitám, když na hlavní nedostatek práce jsem již upozornil výše. Lze se proto jen vyjádřit k formalitám, resp. k závěrům, které jsou dle mého názoru zcela neudržitelné.

Předložená práce obsahuje **84 stran vlastního textu** (včetně úvodu a závěru) – což je stejný počet jako u první verze – a je strukturována do třinácti základních kapitol. Po krátkém úvodu se autor nejprve věnuje historickému vývoji systému zápisů práv k nemovitostem (na dvou stranách), poté na třech stranách vyjmenovává hlediska přezkumu vkladových listin dle § 5 zrušeného zákona o zápisech, dle obecného knihovního zákona a dle nového katastrálního zákona. Jde **jen o popis**, resp. o poukázání na drobné rozdíly mezi úpravami. Další kapitola pojednává o problematice platných a neplatných „právních úkonů“ a jejich vlivu na zápis do katastru. V subkapitole 4.1 autor popisuje případy

¹ To ostatně plyne nejen z celkového pojetí práce – citace judikatury a přebírání literárních závěrů, nýbrž i z několikrát výslovně uvedeného názoru autora, že určitý „problém“ je dostatečně vyřešen, resp. teorie a praxe nejsou v rozporu (srov. např. s. 21). Pak je otázka, proč autor o těchto záležitostech vůbec píše?

² O tomto principu je pojednáno v samostatné kapitole č. 12, ovšem opět jen velmi povrchně.

vyvolávající relativní neplatnost a zaměřuje se na porušení předkupního práva dle § 140 OZ 1964 a na absenci souhlasu druhého manžela při právním jednání dle § 145 odst. 2 OZ 1964. Shodně jako v první verzi práce (ačkoli to bylo v posudku vytýkáno) autor nepojednal např. i o právně relevantním omylu, který rovněž způsoboval relativní neplatnost dle § 49a OZ 1964. Přitom tento druh vady je naší judikaturou a literaturou zpracován v mnohem menším rozsahu než u výše uvedených dvou vad a zasloužil by si proto pozornost.

V subkapitole 4.3 (částečný vklad do katastru) autor píše (s. 18), že „*Kupní cena je totiž podstatnou náležitostí kupní smlouvy a jako právní úkon ji lze vykládat jen ve smyslu § 35 odst. 2 občanského zákoníku.*“ V pozn. č. 39 je pak ocitován text ustanovení. Přitom zůstává zcela bez povšimnutí, že koncepce § 35 odst. 2 byla od počátku nesprávná, v rozporu s korektně stanovenými výkladovými pravidly obsaženými v bývalém obchodním zákoníku a opakovaně kritizovaná právní teorií. Uvedené ustanovení bylo považováno za jeden z největších nedostatků OZ 1964 a někdy dokonce expresivně označováno jako „*atentát na soukromé právo*“. Tytéž závěry ohledně § 35 odst. 2 jsou autorem zopakovány na s. 34, konec prvního odstavce.

Dále autor cituje rozsudek MS v Praze (s. 19), podle něhož „*Stejně tak nebude nutné zkoumat vůli účastníků smlouvy v případě právního úkonu, kterým dochází ke směně nemovitosti. Z povahy takové smlouvy vyplývá, že nejde o oddělitelné právní úkony.*“ Autor s tímto závěrem zřejmě bez námitek souhlasí. Přitom se jedná o názor nesprávný, popírající základní princip soukromého práva, tj. princip autonomie vůle (srov. § 3 odst. 1 NOZ). „*Povaha*“ určitého právního jednání v žádném případě nemůže vyloučit odchýlnou vůli stran – i ve směnné smlouvě může být dohodnuta tzv. salvátorská klauzule! Autorem uvedený názor je též v hrubém rozporu s pravidly interpretace právního jednání (je potvrzením principu *clara non sunt interpretanda*, se kterým se civilizované právní řády již dávno rozešly). Totéž se týká dále uváděné dohody o vypořádání SJM – i z její „*povahy*“ údajně plyne, že tato smlouva nemůže být částečně neplatná.

Stejně jako v první verzi práce lze obecně konstatovat, že kapitoly 5-11 jsou **kompilací judikatury a doposud vyslovených názorů** na aplikaci § 5 odst. 1 písm. a)-g) zákona o zápisech. Samostatné názory autora jsou ojedinělé, resp. prakticky absentují.

V kapitole 5.3. by bylo možno očekávat řešení mimořádně sporné otázky, a sice situace, kdy příslušenstvím hlavní věci je nemovitá věc evidovaná v katastru. Bude pak – s ohledem na § 510 odst. 2 NOZ – třeba, aby i nemovité příslušenství bylo v právním jednání specifikováno údaji dle katastrálních předpisů, nebo naopak princip *accessorium sequitur principale* vyloučí tuto nutnost a příslušenství nebude muset být takto označeno, resp. vůbec uváděno? Nedočkáváme se nejen odpovědi, nýbrž ani otázky. Autora zřejmě tento problém vůbec nenapadl, přitom je však klíčový!

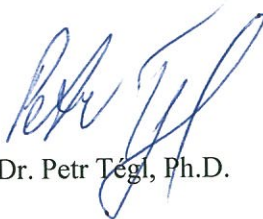
Seznamu použité literatury lze opět – jako u první verze práce – **vytknout jakoukoli absenci zdrojů zahraničních** (jedno jediné dílo, reflektující navíc právní úpravu pro naše účely naprosto nepoužitelnou, tj. úpravu provincie Québec, nelze považovat za výjimku). Předpokladem úspěšnosti rigorózní práce je mj. zohlednění zahraničních zdrojů, tj. soustavná práce s cizími prameny.

Úroveň vyjadřování je relativně dobrá. Práce však obsahuje řadu pravopisných chyb, překlepů, chyb v interpunkci, používání nesprávné terminologie apod. Např. na s. 20 v posledním odstavci je namísto správného „*ve smlouvě dohodly*“ nesprávné „*ve smlouvě dohodli*“, na s. 22 je namísto správného „*rozhodnutí Nejvyššího soudu*“ nesprávné „*rozhodnutí Nejvyššího soud*“, na s. 23 je namísto správného „*zajištění návaznosti*“ nesprávné „*zjištění návaznosti*“, na s. 26 v bodu 6.1 je namísto správného „*na niž je odkazováno*“ nesprávné „*na níž je odkazováno*“, na s. 40 je namísto správného „*přetrvávajícím rozdílným názorům*“ nesprávné „*přetrvávajícím rozdílných názorů*“ atd. atd.

Shrme-li výše uvedené, lze říci, že opětovně předložená rigorózní práce svojí úrovní zpracování **nesplňuje požadavky kladené na práce tohoto druhu**. Smyslem rigorózní práce není vyhledání a uspořádání soudních rozhodnutí a teoretických názorů vyslovených na dané téma. Problematické okruhy autor přechází, nebo si jich není vědom. Práce obsahuje nedostatky naprosto stejného druhu,

jako tomu bylo v první verzi, a na něž byl pisatel upozorněn. Autor tyto výtky nijak nezohlednil a setrval na dosavadním přístupu. Ze všech výše uvedených důvodů **předloženou rigorózní práci k ústní obhajobě opětovně nemohu doporučit.**

Praha, 2. 4. 2014

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Petr Těgl', is positioned above the printed name.

JUDr. Petr Těgl, Ph.D.